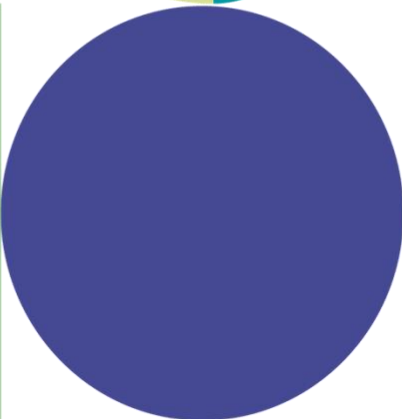
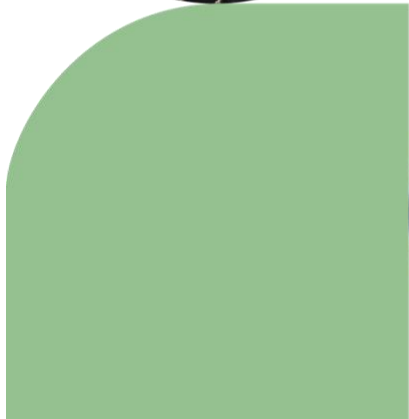

Meerjarige Samenwerkingsagenda jeugdhulp Twente

Definitieve versie, december 2023

Voorwoord

Voor je ligt de Meerjarige Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente. Samengesteld door alle leden van de werkgroep met de jeugdigen constant in het vizier: wat levert het hem/haar/hen op? En dat is goed gelukt. Zo goed dat Denise Bosma, van Ixta Noa, er graag wat meer over vertelt.

“Ik vind het mooi dat het cliëntperspectief goed uitgelicht wordt in de Samenwerkingsagenda. Het is een proces geweest waarin meerdere partijen hard hebben gewerkt en heel open waren over wat er anders moet. Ik vond het opvallend dat iedereen ook de dingen die niet goed lopen bij de eigen organisatie deelde. In dit proces had iedereen de insteek dat we met elkaar het geheel moeten veranderen, niet wijzen of bezig zijn met de schuldvraag. We waren kritisch op wat niet goed gaat. Op een constructieve manier en gericht op hoe het beter kan. “

We wensen je veel leesplezier.

De Werkgroep Samenwerkingsagenda

Inhoudsopgave

<u>Voorwoord.....</u>	<u>2</u>
<u>Inhoudsopgave.....</u>	<u>3</u>
<u>Inleiding/aanleiding.....</u>	<u>4</u>
<u>Actielijn 1 Wonen en zorg .....</u>	<u>7</u>
<u>Opgave: Afbouw residentiële plaatsen en het organiseren van ambulante teams en wonen in de wijk.....</u>	<u>8</u>
<u>Actielijn 2 Onderwijs en zorg.....</u>	<u>14</u>
<u>Opgave 1: De basis versterken op alle schoollocaties.....</u>	<u>15</u>
<u>Opgave 2: Versterken samenwerking op schoollocaties met sociale problematiek .....</u>	<u>18</u>
<u>Opgave 3: Samenwerking versterken op 35 zorg intensieve scholen (V)SO, SBO en PRO in Twente .....</u>	<u>21</u>
<u>Opgave 4: Samenwerking gemeenten, onderwijs en zorgpartners faciliteren.....</u>	<u>24</u>
<u>Actielijn 3 Samenwerken met de sociale basis .....</u>	<u>26</u>
<u>Opgave: Verbinding tot stand brengen tussen het Twentse zorglandschap en de sociale basis, waarbij elke gemeente zijn eigen inkleuring bepaalt. ....</u>	<u>27</u>
<u>Actielijn 4 Geïntegreerde ambulante zorg.....</u>	<u>32</u>
<u>Opgave: Geïntegreerde Ambulante Zorg .....</u>	<u>33</u>
<u>Actielijn 5 Gedwongen Kader/Toekomstscenario.....</u>	<u>38</u>
<u>Opgave: Invulling van het Toekomstscenario .....</u>	<u>39</u>
<u>Samenwerkingsagenda: Hoe nu verder?.....</u>	<u>42</u>

Inleiding/aanleiding

De Meerjarige Samenwerkingsagenda komt voort uit de [Regiovisie](#) die de Twentse gemeenten samen met jeugdigen, ouders, zorgaanbieders, professionals, bestuurders in 2021 hebben opgesteld. De Regiovisie werd tot half maart 2022 vastgesteld door alle veertien Twentse gemeenten.

De Samenwerkingsagenda is de manier van samenwerken – tussen onderwijs, zorg en gemeente - in Twente om jeugdigen de juiste zorg op het juiste moment op de juiste plek te bieden. Het is de uitvoeringskant van de Regiovisie.

Urgentie van de samenwerking

De urgentie van de Samenwerkingsagenda is evident. De meest kwetsbare gezinnen en jeugdigen hebben niet altijd toegang tot de juiste zorg. De wachtlijsten nemen nog steeds toe. Nog niet in alle gevallen geschiedt de instroom met een brede analyse van de problematiek en met een inschatting van de invloed van andere leefdomeneinen. We constateren kwaliteitstekorten in de zorg én in de samenwerking tussen zorgaanbieders. Ten slotte staat de betaalbaarheid van de jeugdhulp ernstig onder druk.

Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente

De functie van de Samenwerkingsagenda is om gezamenlijk - vanuit onderwijs, zorg en gemeenten - te ontwikkelen op jeugdhulp in Twente. Op verschillende niveaus: landelijk, bovenregionaal, regionaal, subregionaal, lokaal en zelfs op wijkniveau. De Samenwerkingsagenda moet sturen op het samenspel van bestuur, beleid, management en uitvoering. De acht leidende principes van de Regiovisie moeten de juiste interventies, pilots en het voorkomen van onnodig behandelbeleid aanjagen. Het is belangrijk dat de samenwerkingsagenda faciliteert en ondersteunt wat er al is én aanjaagt en ontwikkelt wat er nodig is.

Samenhang andere Twentse opgaven

De Samenwerkingsagenda is hét vehikel voor afstemming met de overige Twentse opgaven jeugdhulp en de drie SpUK's, te weten Expertisenetwerk jeugd Overijssel, drie Milieuvorzieningen en Acute Jeugd GGZ. Er is ook een duidelijke overlap met de opgave de Jeugdzorg plus af te bouwen. Binnen het programma van de Twentse Koers worden pilots en interventies uitgevoerd op aanpalende terreinen als preventie en psychiatrie. Deze afstemming met en binnen de jeugdhulp Twente moet leiden tot meer duidelijkheid, een betere prioriteitenstelling, minder overlap, vereenvoudiging van de governance en daarmee tot een efficiëntere inzet van menskracht. En daarmee tot een effectieve en doelmatige uitvoering van jeugdhulp.

Vijf actielijnen

In de Samenwerkingsagenda hebben we de acht leidende principes van de Regiovisie verder uitgediept en geclusterd in een diagram met vijf actielijnen. Er loopt sinds september 2022 al een apart programma Aanpak Wachttijden Jeugdhulp Twente. De activiteiten die in dit kader zijn opgepakt hebben veel raakvlakken met de vijf actielijnen. De vijf lijnen in de Samenwerkingsagenda zijn:

- Actielijn 1 Wonen en zorg
- Actielijn 2 Onderwijs en zorg
- Actielijn 3 Samenwerken met de sociale basis
- Actielijn 4 Geïntegreerde ambulante zorg
- Actielijn 5 Gedwongen Kader/Toekomstscenario

Governance

Het BO Samen14 heeft voorgesteld het programma Samenwerkingsagenda nog voor een jaar langer onder te brengen bij OZJT onder de vlag van [Samen14](#) in afwachting van een definitieve governance. SamenTwente is gastheer voor de coalitie Samen14.

Bestuurlijke trekkers

De Samenwerkingsagenda heeft bestuurlijk trekkers in zijn totaliteit en de actielijnen afzonderlijk vanuit gemeenten, zorgaanbieders en het onderwijs. Het overzicht vind je via [deze link](#). We zien een grote betrokkenheid vanuit alle partijen.

Hoe werken we samen in Twente?

De uitvoering van de Samenwerkingsagenda vraagt om een wendbare uitvoering. De Samenwerkingsagenda benadrukt het belang van transformatie en zet verhoopt aan tot een nieuwe, intensievere wijze van samenwerken in Twente om jeugdigen de juiste zorg op het juiste moment op de juiste plek te bieden. In de voorbereiding van dit voorliggend document hebben we per actielijn een top drie gemaakt waar we aan willen werken. We werken deze actiepunten uit tot pilots en projecten, leerdoelen, systeemveranderingen en kennisvraagstukken waar we aankomende tijd mee aan de slag gaan.

De Samenwerkingsagenda is door een zorgvuldig proces tot stand gekomen. [Hier vind je alle achtergrondinformatie](#) die ten grondslag ligt aan de Meerjarige Samenwerkingsagenda.

Actielijnen en bijbehorende prioriteiten

Per actielijn hebben we uitgewerkt wat er speelt in onze regio en wat we met elkaar willen ontwikkelen. We hebben alle ideeën voor een goede invulling besproken, getoetst en verbeterd samen met tegenlezers en kritische denkers van binnen en buiten onze werkgroep. Vanuit deze werkwijze hebben we opgaven geformuleerd waar we op in willen zetten in Twente. Elke actielijn krijgt separaat een specifieke projectstructuur met uitwerking van doelen, indicatoren, aanpak, menskracht, tijdpad en begroting. Dat is werk in ontwikkeling. De hoofdlijnen per actielijn zijn wel in dit document opgenomen en die lees je in de volgende hoofdstukken.

Actielijn 1 Wonen en zorg

‘Samenhang en continuïteit voor kwaliteit en efficiëntie’

Inleiding

Op het gebied van wonen en zorg zien we een gebrek aan visie, samenhang en kaders. Een visie is nodig om flexibel en tijdig vraag en aanbod te matchen en beter aan te sluiten bij jeugdigen en ervaringsdeskundigheid. Door de visie op korte termijn te ontwikkelen dragen we bij aan een kostenefficiëntie en vergroten we de kwaliteit van zorg. We zetten in op samenhang en samenwerking om de transformatie aan te jagen en te versnellen. We willen beter aansluiten op de monitors en de kennisontwikkeling van het bovenregionale Expertisenetwerk Jeugd Overijssel.

We streven naar het reduceren van residentiele plaatsen, schaalverkleining van woon- en leefgroepen én het gelijktijdig realiseren van kleinschalige woonvormen, passende zorg, ambulantisering en totstandkoming van flexibele woonzorgarrangementen.

Op de volgende pagina's lees je de uitwerking van de belangrijkste opgave van deze actielijn. [Hier vind je alle achtergrondinformatie](#) die ten grondslag ligt aan Actielijn 1.

De bestuurlijk trekkers van deze actielijn zijn:

- Pieter van Zwanenburg (Haaksbergen)
- Ben Beens Rijssen Holten)
- Louise Rouwhorst (Trias)
- Harry Gerichhausen (SOTOG)
- Paul Overakker (Attendiz)

Opgave: Afbouw residentiële plaatsen en het organiseren van ambulante teams en wonen in de wijk

Deze opgave is (mede) het gevolg van de besluitvorming over de SpUk drie milieuvorzieningen door de 14 Twentse colleges. We moeten de instroom naar deze voorzieningen beperken en tegelijkertijd de uitstroom stimuleren. Dat vraagt herschikking van het zorglandschap.

Context actielijn 1

Deze actielijn richt zich op het verminderen van residentiële plaatsen, het organiseren van flexibele vormen van ambulante hulp en op de totstandkoming van kleinschalige woonvormen in de wijk. Het samenspel van de verschillende jeugdhulpaanbieders met verschillende kerncompetenties zoals psychiatrie, opvoedhulp, verslaving, pleegzorg en LVB-zorg is ook aangrijpingspunt voor de transformatie die binnen deze actielijn wordt beoogd. Dat betekent dat een nieuwe vorm van gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de doelgroep van complexe zorg zal moeten worden geregeld. Er kan daarbij worden aangesloten worden op enkele lopende activiteiten in Nederland. Deze ambitie vergt nauwe afstemming met het onderwijsveld. In actielijn 2 Onderwijs en Zorg worden doelstellingen geformuleerd die moeten worden getoetst op samenhang met actielijn 1. Het omgekeerde geldt nadrukkelijk ook. Er is nauwe afstemming nodig met actielijn 4 Geïntegreerde ambulante zorg.

De opgave van actielijn 1 vloeit mede voort uit de besluitvorming in maart 2023 van de 14 colleges over de SpUk drie milieuvorzieningen gericht op het verkleinen van groeps groottes. De vier aanbieders van drie milieuvorzieningen zorg in Twente hebben in het kader van deze SpUk strategische vastgoedplannen opgesteld die zijn goedgekeurd door VWS. In de plannen is de basis vastgelegd van verkleining van groepen, de bijbehorende tarieven en de transitie naar kleinschaligheid in de wijk en het afbouwen van residentiële plaatsen. Hierdoor ontstaat ook financieel comfort voor de gemeenten. Deze schaalverkleiningen en transitie naar specialistisch wonen en in de wijk vergen aanpassing van de bestaande contracten.

Op 12 juli heeft het BO Samen 14 zijn instemming uitgesproken over het streven het aantal uithuisplaatsingen te verminderen en uiteindelijk naar nul terug te brengen. In de adviesnota zijn de volgende acties genoemd die moeten leiden tot minder instroom:

- Vormen van cliëntondersteuning
- Het werken met een Verklarende Analyse
- Het ontwikkelen van integrale gezinsteams
- Het ontwikkelen van een centraal aanmeldpunt voor wonen
- Het ontwikkelen van kleinschalige woonvormen in de wijk
- Samen leren en ontwikkelen vanuit ervaringen gebruikers, professionals en vanuit wetenschappelijk onderzoek.

Het Expertisenetwerk jeugd Overijssel houdt het oog op lacunes in het zorglandschap in de jeugdhulpregio's IJsselland en Twente. Actielijn 1 richt zich ook op het herschikken van het jeugdhulplandschap in Twente. Inzichten vanuit het RET (Twente) en de aanpak binnen deze actielijn kunnen elkaar versterken.

Randvoorwaardelijk is het spreken van dezelfde taal en het wederzijds leren van elkaar door de gemeentelijke toegang en de specialistische jeugdhulp van groot belang. Instrumenten als een brede analyse maken daarvan onderdeel uit. Vanuit het kader van zorgorganisatie vergt dit tussen aanbieders en gemeenten afspraken over de toepassing van deze analyse, over cliëntondersteuning, over zorgprocessen en over toewijzing. Vanuit het kader van contracten en inkoop vergt dit afspraken over administratie, businesscase, contractvoorwaarden en beschikkingen.

1. Wat gaat dit project opleveren?

Doelgroep

We richten ons op jeugdigen met meervoudige en complexe problematiek die op dit moment verblijven in de Jeugdzorg plus of drie milieuvorziening.

Meerwaarde voor jeugdigen

Door de inzet van deze opgave blijven meer jeugdigen thuis wonen en ontvangen daar begeleiding en behandeling. De jeugdigen die uit huis geplaatst worden groeien veiliger op in kleinschalige voorzieningen, ontwikkelen minder trauma's, hebben meer vertrouwen in hulpverleners en begeleiders en ervaren minder agressie. Zij krijgen meer ontwikkelkansen. Voor de jeugdige en de gezinnen betekent dit minder verplaatsingen, betere onderwijskansen en meer gelegenheid voor hobby's en sportactiviteiten.

Jeugdigen met zware problematiek (zoals verslaving, psychische aandoeningen, gedragsproblemen en trauma's), die behoefte hebben aan langdurig verblijf worden momenteel vaak geconfronteerd met belemmeringen waarom dit niet mogelijk zou zijn (contra-indicaties).

Meerwaarde voor professionals

Door deze opgave organiseren we een aantrekkelijker werkklimaat en pedagogische condities. Professionals ervaren minder agressie en wantrouwen bij de jeugdigen. Er is meer ruimte voor professionele expertise en minder verloop van personeel/collega's.

Resultaat

Dit project is een succes wanneer er daadwerkelijk ambulante teams en kleinschalige woonvormen in de wijk tot stand komen. De hoeveelheid moet nog worden bepaald op basis van de daadwerkelijke vermindering van residentiele capaciteit en de behoefte aan zorg van de doelgroep. Er mogen immers geen gaten vallen in het landschap. Er mogen ook

geen jeugdigen met specifieke omstandigheden tussen de wal en het schip vallen. Dat betekent zicht houden op maatwerkoplossingen.

In de nieuwe inkoopregeling die vanaf 2025 van kracht wordt, zullen de overeenkomsten over specialistisch kleinschalig wonen worden opgenomen. Tot die tijd onderzoeken we of we al een start kunnen maken met deze herschikking. Dat is immers wenselijk beleid in Nederland. Het betekent dat we in overleg met de betreffende zorgaanbieders en de contractmanagers moeten bezien hoe we initiatieven kunnen inpassen binnen de juridische contractkaders.

Risico's

Het risico is dat er geen afbouw van residentiële plekken kan plaatsvinden omdat de opbouw van kleinschalige ambulante voorzieningen in de tijdfasering achterblijft. Dat is zeer ongewenst voor de betrokken jeugdigen en sluit niet aan op de landelijke beleidsprioriteiten.

Aandachtspunt is dat de afbouw van residentiele plaatsen sneller gaat dan de totstandkoming van de ambulante alternatieven. Dit leidt tot zorgtekorten en wachtlijsten voor een zeer complexe en kwetsbare doelgroep.

2. Wat heeft dit project nodig aan verbinding, mensen en middelen?

Aansluiting andere programma's

Voor deze opgave sluiten we aan bij de besluitvorming van de colleges over de SpUk drie milieuvoorzieningen. Binnen deze actielijn maken we afspraken over de noodzakelijke projectorganisatie. De projectleider moet samenwerken met, en aansluiten op, het project afbouw Jeugdzorg plus. We maken gebruik van de monitorgegevens van het RET (Expertisenetwerk Jeugd Overijssel) en de monitor van het Consortium Kleinschaligheid. We sluiten aan op de aanbevelingen in het Koersdocument Wonen en Verblijf. Daarin is onder meer het belang benadrukt van ambulante hulp, outreaching werken, doorontwikkeling lokale toegangen, inzetten op oplossingen uit andere leefdomeinen, het gebruik maken van kennis van ervaringsdeskundigen en dataondersteuning.

Leren van goede voorbeelden

- In Noord-Holland is positieve ervaring opgedaan met gelijktijdige afbouw van residentiële plaatsen en opbouw van ambulante teams en kleinschalige woonvormen in de wijk.
- In IJsselland zijn de eerste ervaringen in het GIZ (gezamenlijke voordeur en triage gespecialiseerde zorgaanbieders) positief.

Mensen en middelen

De projectstructuur voor deze actielijn wordt nog opgesteld. Daarbij worden de projectvoorwaarden waaronder de personele inzet nader gespecificeerd. Esther van den

Broeke is benoemd als projectleider die kennis heeft van de relevante opgaven en gremia in Twente. Deze projectleider werkt samen met de projectleider afbouw Jeugdzorg plus. De overige ondersteuning binnen deze actielijn moet worden gezien.

- We ramen dat de projectleiding voor deze actielijn 1 tot 1,5 dag per week vraagt.
- Er moet een multidisciplinaire werkgroep in het leven geroepen worden aansluitend op de al bestaande Projectgroep voor de afbouw Jeugdzorg plus.
- Vertegenwoordigers van gemeenten en zorgaanbieders kunnen “in kind” toegevoegd worden op voorwaarde dat er in Twente een sterke selectie op regionale speerpunten/opgaven plaatsvindt. Alleen zo kunnen we immers de noodzakelijke ureninzet beperken. Deze uitvraag aan de 14 gemeenten en jeugdhulpaanbieders volgt nog wanneer de projectstructuur voldoende is uitgewerkt.
- De herschikking in het landschap start met ombouw en schaalverkleining van wonen. Dat vraagt een inkoop-juridische aanpassing op bestaande contracten met aanbieders van drie milieuvorzieningen. Bovendien moeten de gewijzigde contracten zorgen voor garanties dat zorgaanbieders zullen meewerken aan efficiënte voorzieningen die gemeenten financieel gemak bieden.
- Er zijn naar verwachting geen extra financieel-administratieve eisen.

Samenwerking met onderwijs en samenwerkingsverbanden

De samenwerkingsverbanden binnen het onderwijs wordt gevraagd om toegang tot scholen voor deze specifieke doelgroep te borgen. Dat vraagt veel operationele afstemming in een context van toenemende wachtlijsten voor de betrokken scholen. Vanuit de gemeenten bestaat de wens om standaard uitstroom vanuit de kleinschalige woonvoorzieningen naar het speciaal onderwijs te voorkomen.

Fasering

Het project moet op korte termijn starten. Het is verstandig om de doorlooptijd vast te zetten tot 1 januari 2025. Daarna evalueren we welke ambulante voorzieningen ontbreken, gebaseerd op de resultaten die zijn bereikt door de vermindering van residentiële plaatsen.

3. Hoe werken we samen binnen dit project?

Samenhang beleidsopgaven

Er is samenhang met SpUk drie milieuvorzieningen en SpUk Expertisenetwerk Jeugd Overijssel. Daarnaast wordt de aanpak van dit project nauw afgestemd met de aanpak gericht op de afbouw van Jeugdzorg plus-plekken. Als we streven naar bijvoorbeeld een GIZ-constructie vergelijkbaar met de pilot in IJsselland ([zie actielijn 4](#)) moeten we de afstemming met de RET-functionaliteit nader specificeren. We werken toe naar experimenteerruimte binnen de inkoop voor de periode vanaf 2025.

Samenhang actielijnen Samenwerkingsagenda

Meerjarige Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente	Versie 1 December 2023	Pagina 11
--	---------------------------	-----------

Binnen de Samenwerkingsagenda is de afstemming met actielijn 4 Geïntegreerde Ambulante Zorg relevant. Daarnaast is afstemming met actielijn 2 Onderwijs en Zorg essentieel voor beleidsontwikkeling en voor het regelen van toegang van deze doelgroep in Passend Onderwijs. In het bijzonder is meedenken door de onderwijssector van belang omdat er wachtlijstproblematiek bestaat.

Draagvlak

Om draagvlak te organiseren stemmen we af met:

- Stuurgroep Expertisenetwerk Jeugd Overijssel/drie milieuvorzieningen
- Bestuurders jeugdhulpregio's Twente en IJsselland
- Ambtelijk Overleg (AO) Jeugd Twente
- Ambtelijke Commissie (AC) Jeugd Twente
- Contractmanagement (CM) OZJT
- We borgen de inbreng van het cliëntperspectief door gebruik te maken van de ervaringskennis van ingebrachte initiatieven en door actieve raadpleging van jeugdigen met ervaringskennis
- We organiseren sessies voor gemeentelijke toegang en jeugdhulpaanbieders over specialistisch wonen.

Data en monitoring

Voor deze opgave is een meerjarige, kwalitatieve duiding bij gebruikers, professionals en de wetenschap nodig. Kennispunt kan bijdragen met gegevens over actueel gebruik van Jeugdzorg plus, residentiele zorg, ambulante voorzieningen en zo mogelijk prospectieve monitoring.

Aandachtspunten

- We organiseren de samenwerking tussen jeugdhulpaanbieders en scholen vanuit de Stuurgroep Expertisenetwerk. We stemmen af met de deelprojectleider Onderwijs en Zorg
- Het tot stand brengen van kleinschalige woonvormen met een passend pedagogisch klimaat en ambulante ondersteuning vergt samenwerking van verschillende zorgdisciplines en een onderliggende regeling van verantwoordelijkheden voor toegang, zorg, onderwijs en woonklimaat.
- We moeten continuïteit organiseren voor jeugdigen die 18 worden en dat vergt in de uitvoering afstemming met WMO en Beschermd Wonen

Besluitvorming

We maken afspraken over de besluitvorming met:

- Stuurgroep Samenwerkingsagenda
- Gecombineerde Stuurgroep Expertisenetwerk/drie milieuvorzieningen
- AO Jeugd Twente, Bestuurlijk Overleg (BO) Samen14 en DB/AB SamenTwente.

De precieze besluitvormingsprocedures zijn mede afhankelijk van de in te vullen projectstructuur en van de in te richten governance waarvoor zoals gezegd een advisering loopt. Dat betekent dat we zo nodig een beroep moeten doen op het improvisatievermogen van gemeenten en veldpartijen.

Actielijn 2 Onderwijs en zorg

‘Toekomstperspectief voor iedere jeugdige’

Inleiding

Jeugdigen die in jeugdhulp terecht zijn gekomen - of in extra ondersteuningstrajecten in het onderwijs – hebben een sterk verhoogd risico op voortijdige schooluitval en daarmee ook op maatschappelijke uitval. Binnen deze actielijn gaan we het risico op maatschappelijke uitval verminderen. Om dit te bereiken versterken we de samenwerking tussen onderwijs, gemeente en jeugdhulp door een toekomstgerichte, effectieve en normaliserende praktijk vorm te geven.

Op de volgende pagina's lees je de uitwerking van de vier belangrijkste opgaven van deze actielijn. [Hier vind je alle achtergrondinformatie](#) die ten grondslag ligt aan Actielijn 2.

De bestuurlijk trekkers van deze actielijn zijn:

- Hilde Berning-Everlo (Tubbergen)
- Erica Harteveld (Karakter)
- Peter Lage Venterink (Hellendoorn)
- Harry Gerichhausen (SOTOG)
- Paul Overakker (Attendiz)

Opgave 1: De basis versterken op alle schoollocaties

We gaan door met het opzetten en invoeren van ‘schoolaanwezigheidsbeleid’ op alle scholen in Twente. We streven ernaar om beter in staat te zijn om de schoolgang te behouden of te herstellen bij ernstige (sociale) problematiek. Hiervoor verbinden we de initiatieven vanuit het expertisenetwerk (RET en Verklarende Analyse) met de thuiszitterstafel.

1. Wat gaat dit project opleveren?

Doelgroep

Het project richt zich op alle schoolgaande jeugdigen in Twente. Samen met onderwijs, jeugdhulppartners en gemeenten (jeugdregisseurs, leerplichtambtenaren, jeugdartsen) zorgen we voor een aanpak waar zoveel mogelijk jongeren graag naar school gaan. Datagericht werken is de kern. Hierdoor ontstaan mogelijkheden om veel gericht te zorgen voor een goede aanwezigheidsaanpak. Deze aanpak heeft een preventieve en normaliserende insteek.

Binnen die aanpak is er specifiek aandacht voor jeugdigen die een zeer problematische schoolgang hebben, zij komen niet of nauwelijks op school. Mede hierdoor wordt hun perspectief steeds somberder. Door de initiatieven uit het onderwijs- en jeugdhulpveld te verbinden hopen we deze jongeren beter te kunnen helpen.

Meerwaarde voor jeugdigen

Vaak is er een hoge samenhang tussen problemen thuis en problemen op school. Door in samenhang deze jeugdigen te ondersteunen worden ze beter geholpen. Het herstellen van de schoolgang - en daarmee het wegnemen van onderliggende oorzaken of leren omgaan met die oorzaken - is cruciaal om het risico op latere maatschappelijke uitval te voorkomen.

Meerwaarde voor professionals

Professionals zijn door dit project in staat om zowel op groeps- als individueel niveau preventief te handelen bij beginnend schoolverzuim. Daarnaast zijn professionals beter in staat om complexe casuïstiek op te lossen, waarbij zowel naar de thuis- als de schoolsituatie wordt gekeken.

Resultaat

Het project heeft als doel om de escalatie van casuïstiek in het onderwijs te verminderen. De impact van het project is groot. Op de locaties waar de aanpak al loopt zien we een grote verandering. Daar ontstaat een meer collectieve en preventieve aanpak, waardoor uiteindelijk minder jeugdigen vastlopen. Hierdoor ontstaat er ook meer ruimte om jongeren met ernstige schoolaanwezigheidsproblematiek beter te helpen. Het project is een succes wanneer het aantal jeugdigen met een problematische schoolgang afneemt en wanneer de

thuiszittersperiode in duur is afgenomen.

2. Wat heeft dit project nodig aan verbinding, mensen en middelen?

Aansluiting andere programma's

Onder de ontwikkeltafels is een begin gemaakt met de schoolaanwezigheidsaanpak. De projectmatige structuur is nog steeds operationeel. Daar sluiten we bij aan. In die periode is er een thuiszitterstafel opgericht, bestaande uit vertegenwoordigers uit het onderwijs, de gemeente en Jeugdgezondheidszorg (JGZ). Tegelijkertijd is het RET (Regionaal Expertteam) opgericht, waar het onderwijs niet bij betrokken is. We verbinden beide initiatieven om elkaar te versterken.

Leren van goede voorbeelden

Voor de aanpak schoolaanwezigheid is Twente een van de koploperregio's. Groningen dient als een mooi voorbeeld om met complexe casuïstiek in zowel het onderwijs als de jeugdhulp om te gaan. Daar is een RET onderwijs-zorg operationeel.

Mensen en middelen

Deze projectlijn wordt bekostigd door zowel de gemeenten als de onderwijsbesturen. De kosten om schoolaanwezigheidsbeleid in te voeren op alle scholen worden door de samenwerkingsverbanden en de middelen uit de Twentse Belofte gedekt. De kosten om de thuiszitterstafel en het RET aan elkaar te verbinden worden uit de samenwerkingsagenda gedekt. We schatten die kosten op ongeveer 8 uur per week gedurende 1 jaar. We gaan ervan uit dat de resultaten succesvol zijn en dat de aanpak ook in wetgeving zal worden omgezet. Daarom bekostigen we de projectkosten met incidentele middelen en zorgen we dat de structurele kosten uit bestaande uitvoeringsbudgetten worden gedekt.

Fasering

Het project loopt voor wat betreft schoolaanwezigheid. De doorlooptijd om tot volledige implementatie te komen schatten we op vier jaar, langer dus dan de looptijd van de samenwerkingsagenda – vandaar ook de relatie naar de Twentse Belofte. Het verbinden van de thuiszitterstafel aan het RET moet nog worden gepland en geprioriteerd, maar valt wel helemaal binnen de looptijd van de samenwerkagenda.

3. Hoe werken we samen binnen dit project?

Samenhang beleidsopgaven

Het is belangrijk om samenhang aan te brengen met de Twentse Belofte, het Regionaal Expertteam (RET) en de methodiek Verklarende Analyse. Ook is het belangrijk om samenhang te zoeken met de afbouw van Jeugdzorg plus en de drie milieuvoorzieningen, deze jeugdigen hebben extra aandacht nodig om op een nieuwe school goed mee te komen. Daarnaast stemmen we af met Menzis en andere Preventieprogramma's, zeker

waar het gaat om scholen waar veel jeugdigen 18 jaar worden.

Data en monitoring

De aanpak schoolaanwezigheid is sterk gebaseerd op het gebruik van data. In de eerste fase is Kennispunt betrokken geweest bij het trainen van de scholen in het verzamelen, analyseren en gebruiken van de data. In de komende fase zal Kennispunt betrokken worden bij het monitoren van de maatschappelijke effecten en door scholen te trainen in het gebruik van data. Door met data te werken zijn we in staat meer groepsgericht en preventieve maatregelen te nemen en daarbij het voorveld gericht in te schakelen.

Aandachtspunten

Een belangrijk aandachtspunt is de structurele uitvoeringskosten. De werkwijze van leerplicht en JGZ zal door deze beweging veranderen. Het effect kan zowel positief als negatief zijn. Dat monitoren we de komende tijd.

Besluitvorming

De basis van deze aanpak is ontstaan bij de ontwikkelafels. De gemeenten en het onderwijs hebben hierover afspraken gemaakt bij de vaststelling van de ondersteuningsplannen van de samenwerkingsverbanden, bij VO 2301 moet het ondersteuningsplan nog worden geactualiseerd. Verdere bestuurlijke coördinatie laten we in eerste instantie lopen langs de stuurgroep Twentse Belofte. Als het nodig is formaliseren we de besluitvorming via de colleges, DB SamenTwente en onderwijsbesturen.

De structurele uitwerking heeft aanvullende besluitvorming nodig bij - in ieder geval - de wethouders onderwijs, wethouders publieke gezondheid en de onderwijsbesturen.

Opgave 2: Versterken samenwerking op schoollocaties met sociale problematiek

Op sommige scholen in Twente speelt relatief veel sociale problematiek, is het jeugdhulpgebruik relatief hoog én zijn de onderwijskansen relatief laag. Om de jeugdigen op deze scholen betere kansen te bieden is een interprofessionele aanpak nodig. De basis daarvoor is een school-klas-kind-analyse*.

Door het uitvoeren van zo een analyse en op basis daarvan een plan van aanpak te maken ontstaat er een aanpak die preventiever is, meer groepsgericht en waar meer aandacht is voor normaliserende elementen. Hierdoor zal er minder curatieve en individuele inzet nodig zijn.

1. Wat gaat dit project opleveren?

Doelgroep

Het project richt zich op leerlingpopulaties met relatief veel problematiek en voor wie het toekomstperspectief relatief somber is. Het gaat om populaties in het PO, VO en het MBO.

Meerwaarde voor jeugdigen

Door het project krijgen deze jeugdigen uiteindelijk betere kansen om mee te komen in de samenleving.

Meerwaarde voor professionals

Op deze scholen wordt vaak individueel en curatief gewerkt. Door een analyse te maken op school-klas-kindniveau kunnen we op meerdere niveaus en preventief aan de slag. Het biedt mogelijkheden om professionals uit het voorveld en jeugdhulpprofessionals samen te laten werken op en rond een school.

Resultaat

Het project wordt als succes beschouwd wanneer we een duidelijk beeld hebben van kwetsbare schoolpopulaties en een op maat gemaakte aanpak voor deze groepen hebben ontwikkeld. Daarnaast is het een succes wanneer aanbieders die veel jeugdigen op dezelfde school hebben, hiervan op de hoogte zijn - en vice versa. Het is belangrijk dat scholen en aanbieders in staat zijn om samen te werken en te kijken hoe ze de jeugdigen het beste kunnen ondersteunen. Uiteindelijk ontstaat er bij een aantal scholen een specifieke aanpak.

*We kijken per onderwijslocatie wat de typische achtergronden en problemen zijn op deze locatie. Welke thema's, zoals echtscheiding, faalangst, grensoverschrijdend gedrag, spelen specifiek op deze locatie? Vervolgens kijken we naar opvallende klassen en daarna naar de kinderen individueel. Voorheen keken we nooit naar school- en klasniveau. Dat pakken we nu wel aan.

Met het betrokken netwerk wordt gezocht naar een langjarig commitment. Het gaat om het voorkomen en de-escaleren. Daarmee kan het jeugdhulpkosten voorkomen en draagt het bij aan het verminderen van schooluitval. Tot slot verwachten we dat de stijging van het aantal jongeren in de jeugdhulp en het aantal doorverwijzingen naar het (V)SO hierdoor kan verminderen.

Risico's

Het grootste risico is dat populaties elkaar negatief blijven beïnvloeden. Daarnaast bestaat het gevaar dat interventies vanuit de jeugdhulp en het onderwijs afzonderlijk worden ingezet en in het ergste geval elkaar tegenwerken. Een ander risico is dat - ondanks goede analyses - de capaciteit, de bereidheid en de mogelijkheden om een andere aanpak te ontwikkelen beperkt blijken te zijn.

2. Wat heeft dit project nodig aan verbinding, mensen en middelen?

Aansluiting andere programma's

We kunnen bij de bestaande werkwijze en projectstructuur aanhaken. Een aantal samenwerkingsverbanden en gemeenten bemensen die structuur. Wel is het belangrijk om die te versterken, door met name vanuit de regio meer inzicht te geven wat de kwetsbare plekken lijken te zijn in Twente. Daarnaast is het belangrijk om per gemeente of subregio afspraken te maken over hoe gewerkt kan worden aan plannen op maat. Tot slot kan worden bekeken of samenwerking met de Kansengelijkheid alliantie en de Twentse Koers een goede stap is. Bij de Twentse Koers is het vooral interessant om te kijken hoe de samenwerking rond het MBO eruit zou kunnen zien.

Mensen en middelen

In de aanpak sluiten we aan op het commitment in de afzonderlijke gemeenten en samenwerkingsverbanden van de scholen. Om de samenwerking in Twente te coördineren is het nodig om een projectleider aan te stellen. Dat kan worden gecombineerd met de projectleiding rond de eerste en vierde opgave. Voor deze opgave is ongeveer 8 uur per week nodig. Tot slot is extra inzet van Kennispunt nodig.

Leren van goede voorbeelden

Vanuit de ontwikkeltafels zijn verschillende ervaringen opgedaan. De eerste ervaringen vielen wat tegen, doordat de nadruk kwam te liggen op samenwerking. Daarmee ontstond te weinig diepgang. De afgelopen tijd is ervaring opgedaan met het starten vanuit een gezamenlijke analyse. Dat lijkt meer op te leveren.

Fasering

Het project loopt al. In Borne, Hof van Twente, Oldenzaal, en Enschede worden met de verbeterde aanpak nu ervaringen opgedaan. Voor de doorlooptijd gaan we uit van drie jaar.

3. Hoe werken we samen binnen dit project?

Samenhang beleidsopgaven

Op deze scholen zijn vaak relatief veel jeugdigen met een OTS (ondertoezichtstelling) en JR (jeugdreclassering). Ook zijn er een aantal aanbieders die relatief veel jeugdigen van dezelfde school bedienen. Dat zijn nu nog gescheiden werelden. Via contractmanagement, de toegangen en data proberen we die werelden bij elkaar te brengen.

Draagvlak

Op Twents niveau is het belangrijk dat de wethouders onderwijs en jeugd overeenstemming hebben met de onderwijsbesturen. Bij het vaststellen van de ondersteuningsplannen van de samenwerkingsverbanden is dat op hoofdlijn geregeld. Verdere uitwerking van deze opgave zal steeds worden afgestemd met de betrokken gemeenten, jeugdhulpaanbieders en scholen.

Data en monitoring

Kennispunt heeft schoolprofielen opgesteld. Die profielen gaan we nog aanvullen met andere (open) data. Die aangevulde profielen gaan we de komende tijd ten volle benutten. Vervolgens kunnen we de effecten van de aanpak via de schoolprofielen volgen.

Besluitvorming

Voor de uitwerking is per deelgebied passende besluitvorming nodig. De schaal waarop kan verschillen. Regionaal is het vooral belangrijk om het samen met de samenwerkingsverbanden te faciliteren en ondersteunen.

Opgave 3: Samenwerking versterken op 35 zorg intensieve scholen (V)SO, SBO en PRO) in Twente

Er zijn 35 scholen in Twente waar een groot deel van de jeugdigen ook jeugdhulp krijgt. Bovendien wordt vaak een deel van de jeugdhulp ingezet op school of tijdens onderwijstijd. We streven naar een betere coördinatie van deze samenwerking, zodat jeugdigen en ouders beter geholpen worden en professionals beter met elkaar kunnen afstemmen.

1. Wat gaat dit project opleveren?

Doelgroep

Het project richt zich op de leerlingpopulaties van 35 scholen.

Meerwaarde voor jongeren en ouders

Voor jongeren heeft deze ontwikkeling meerwaarde doordat de hulpverlening op school en thuis meer in samenhang wordt gebracht. De hulpverlening wordt beter, hulpverlening en onderwijs worden logischer met elkaar verbonden, en jongeren hoeven minder vaak van school naar een behandelplek. Voor ouders scheelt deze aanpak veel geregeld en gedoe.

Meerwaarde voor professionals

Onderwijs- en jeugdhulpprofessionals kunnen elkaar makkelijker versterken en hun aandacht meer op de jeugdigen richten dan op allerlei administratieve processen.

Resultaat

Het project is een succes als jeugdigen en hun ouders ervaren dat de ondersteuning en de toekomstgerichtheid van die ondersteuning verbetert. De lestijd neemt toe. Ook wordt er preventiever en groepsgerichter gewerkt. Dat zorgt voor minder afstemmingskosten.

Daarnaast richt het project zich op zorgen voor goede schakelarrangementen. We hopen dat steeds meer jeugdigen slechts tijdelijk in speciaal onderwijs verblijven. Dat op die scholen de afstemming met jeugdhulp goed is geregeld kan nu een argument zijn om in het speciaal onderwijs te blijven. Met goede schakelafspraken kunnen we dit effect voorkomen.

In het VSO en PRO zien we dat jeugdigen daar vaak weggaan rond hun 18e levensjaar. De jeugdhulp stopt dan. Ze moeten naar een vervolgopleiding, aan het werk en ze hebben vaak een woonvraag. Het onderwijs, jeugdhulp en Werk & Inkomen gaan samen die overstap begeleiden door de inzet van toekomstplannen. Het project is een succes wanneer meer leerlingen uit het VSO en PRO een succesvolle overstap maken naar het MBO of naar de arbeidsmarkt.

Risico's

Meerjarige Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente	Versie 5 Oktober 2023	Pagina 21
--	--------------------------	-----------

We merken dat een aanzienlijk deel van de kosten gemaakt wordt op deze populatie. Tegelijkertijd zien we een groeiend aantal jeugdigen dat naar deze scholen moet gaan. Als we er niet in slagen om zowel de toename van het aantal jeugdigen als de inzet op deze scholen te verminderen, zullen de kosten aanzienlijk stijgen.

2. Wat heeft dit project nodig aan verbinding, mensen en middelen?

Mensen en middelen

Tot op heden is er zowel subregionaal als regionaal gewerkt aan dit project. Ook is geprobeerd om de inkoop gezamenlijk in te richten. Het is belangrijk om gezamenlijk de hoofdlijnen uit te blijven zetten. De uitwerking gebeurt per subregio met daarbinnen een trekkende gemeente. Met die gemeenten is overleg nodig om deze beweging mogelijk te maken. Op dit moment is het onduidelijk wat er precies nodig is aan regionale menskracht. Daarom wordt voorgesteld om iemand aan te trekken die hierover een advies kan opstellen.

Fasering

Het project loopt al. Per subregio verschilt het in welke fase het project zit. De verwachting is dat voor ongeveer de helft van de scholen (Enschede, Midden-Twente) het zwaartepunt van het project in 2023, 2024 en 2025 ligt. Voor de andere scholen in 2024, 2025 en 2026. De eerste stap is met elkaar expliciet vaststellen wat de regionale acties zijn en wat er subregionaal dan wel lokaal wordt opgepakt. Op die manier ontstaat een duidelijke regionale agenda.

3. Hoe werken we samen binnen dit project?

Samenhang beleidsopgaven

Het is belangrijk dat er een regionale afstemmingsstructuur komt tussen de gemeentebestuurders en de onderwijsbestuurders; aangevuld met de bestuurders van de betrokken jeugdhulporganisaties. We verwachten een redelijk hoge samenhang met de afbouw van gesloten jeugdhulp en drie milieuvorzieningen. Daarnaast zoeken we afstemming met de Twentse Belofte.

Samenhang actielijnen Samenwerkingsagenda

Binnen de Samenwerkingsagenda is de afstemming met actielijn 4 Geïntegreerde Ambulante Zorg relevant.

Data en monitoring

Kennispunt heeft schoolprofielen opgesteld. Die profielen gaan we de komende tijd ten volle benutten. Wel is het nodig om die aan te vullen met andere (open) data. Het is belangrijk dat de monitoring regionaal door blijft gaan en versterkt wordt.

Aandachtspunten

- De basis ligt bij de individuele organisaties. Tegelijkertijd is er behoefte tot afstemming. Op sommige onderdelen is afstemming op Twents niveau nodig, rond sommige scholen met meerdere gemeenten en onderwijsinstellingen en bij andere scholen volstaan afspraken tussen een school en een gemeente. We moeten dit goed uitdenken en formaliseren.
- Afgelopen twee jaar is al hard gewerkt aan dit project. Inhoudelijk is een aantal dingen steeds scherper geworden. Procesmatig is het complex. Er zijn verschillende inzichten over de exacte invulling, het tempo verschilt per plek en de besluitvormingsstructuur is niet altijd even helder geweest. We willen verder. Maar moeten ook goed nadenken hoe we het de komende tijd aanpakken om tot een soepeler proces te komen.

Besluitvorming

Op hoofdlijn is de beleidsdoelstelling helder. We weten om welke scholen het gaat. We willen de jeugdigen op die scholen gelijke kansen bieden door de (soms nog in te richten) groepsgerichte ondersteuning voor iedereen beschikbaar te laten zijn. In de invulling daarvan zijn nog grote verschillen. Op dit moment is het besluitvormingsproces lokaal ingericht. Het is nog niet duidelijk hoe de regionale afstemming eruitziet en of die nodig en/of mogelijk is. Het is belangrijk om samen te bepalen wat we gezamenlijke willen afstemmen of zelfs ontwikkelen en wat meer lokaal vorm krijgt. Op basis daarvan kan een goede samenwerkstructuur vorm krijgen.

Opgave 4: Samenwerking gemeenten, onderwijs en zorgpartners faciliteren

Het netwerk van onderwijs en zorg is heel groot. Er is veel kennis en Twentse data. Wij zorgen dat die wordt ontsloten en toepasbaar wordt gemaakt. We organiseren kennis- en inspiratiesessies en zorgen voor de doorontwikkeling van de Twentse onderwijs-jeugdhulp-monitor. Door dit te doen hopen we dat het maken van vruchtbare verbindingen tussen onderwijs en zorg op tal van plaatsen wordt gevoed. Want niet alles hoeft via projecten. Vaak is elkaar kennen, elkaar begrijpen en gewoon doen, genoeg.

1. Wat gaat dit project opleveren?

Doelgroep

We richten ons op professionals uit het voorveld, gemeenten, onderwijs en zorgpartners.

Meerwaarde voor jeugdigen

Jeugdigen en ouders merken slechts indirect wat van dit project.

Meerwaarde voor professionals

We zorgen dat professionals uit het voorveld, gemeenten, onderwijs en zorg elkaar treffen, informatie verstrekken, het perspectief van jeugdigen bespreken, de mogelijkheden ontdekken om samen meer verschil te maken voor jongeren en daarmee de concrete samenwerking verbeteren.

Resultaat

Het project is een succes als de onderwijs jeugdhulp monitor is doorontwikkeld en zowel door onderwijs als jeugdhulppartners intensief wordt gebruikt. Het project is een succes als de opgebouwde kennis in Twente en uit het land bij zowel onderwijs, jeugdhulp als gemeenten bekend is en gebruikt wordt om de samenwerking te verbeteren.

Risico

Het risico is vooral dat we blijven hangen in weinig-geïnformeerd beleid. Een tweede risico is dat de opgebouwde monitor door niet-gebruik zal verdwijnen. Andersom is een derde risico dat door meer gebruik te maken van de monitor en deze breder toegankelijk te maken cijfers verkeerd worden geduid. Daarom is het essentieel dat er veel aandacht is voor de duiding van de cijfers.

2. Wat heeft dit project nodig aan verbinding, mensen en middelen?

Aansluiting andere programma's

We kunnen deze projecten onderbrengen en in samenhang ontwikkelen met veel andere kennis en inspiratiebewegingen in Twente. Voor deze actielijn is het wel van essentieel belang dat mensen uit zowel onderwijs, gemeente en jeugdhulp elkaar treffen.

3. Hoe werken we samen binnen dit project?

Samenhang actielijnen Samenwerkingsagenda

We bewaken nadrukkelijk de samenhang met de drie andere projecten binnen de actielijn Onderwijs en Zorg.

Draagvlak

Een kleine kerngroep heeft een faciliterende rol, terwijl het netwerk vervolgens zelf actie onderneemt op basis van hun eigen behoeften en prioriteiten. De projectleiders van de andere opgaven in de actielijn onderwijs-zorg trekken deze opgave.

Data en monitoring

Kennispunt speelt een centrale rol. Daarnaast maken we gebruik van ervaringsdeskundigen, jeugdigen en ouders, om de data van duiding te voorzien.

Aandachtspunten

Ontwikkelcapaciteit is incidenteel te financieren. In de structurele bijdrage van Samen14 aan Kennispunt moet de structurele dekking terecht komen.

Actielijn 3 Samenwerken met de sociale basis

‘Een stevige Twentse sociale infrastructuur’

Inleiding

Het doel van de actielijn ‘Samenwerken met de sociale basis’ is een stevige, Twentse sociale infrastructuur neerzetten, waaraan inzet vanuit specialistische jeugdhulp kan worden toegevoegd. De sociale basis van de jeugdigen in Twente is krachtig en werkt structureel, niet incidenteel, samen met de specialistische jeugdhulppartners. Jeugdigen in Twente zijn ingebed in de lokale sociale basis, waaronder sport en vrije tijdsclubs, scholen, wijkteams, huisartsen, sociaal werk, ervaringsdeskundige organisaties. Er is altijd samenwerking vanuit

jeugdhulp met de sociale basis mogelijk. De lokale toegang ontwikkelt zich stevig, heeft zicht op de lokale sociale basis en adviseert/faciliteert samenwerking, en voert zo nodig regie. Afstemming tussen de lokale toegangen wordt geïntensiveerd zonder dat de lokale kleuring verdwijnt. Door de samenwerking met de (specialistische) jeugdhulpaanbieders ontstaat een plek voor het bespreken van instroomregulering, kennis uitwisselen over zorginnovaties en pilots en het faciliteren van een slimme uitvoeringspraktijk.

Op de volgende pagina's lees je de uitwerking van de belangrijkste opgave van deze actielijn. [Hier vind je alle achtergrondinformatie](#) die ten grondslag ligt aan Actielijn 3.

De bestuurlijk trekkers van deze actielijn zijn:

- Hans Bonten (Dimence)
- Maaïke Rödel (Oldenzaal)

Opgave: Verbinding tot stand brengen tussen het Twentse zorglandschap en de sociale basis, waarbij elke gemeente zijn eigen inkleuring bepaalt.

Context actielijn 3

Deze actielijn richt zich op het intensiveren van de samenwerking tussen gemeentelijke toegangen en het (specialistische) jeugdhulpveld. Er zijn 14 gemeenten die alle een eigen inkleuring geven aan het beleid van de toegang. De communicatie en afstemming tussen deze 14 toegangen komen nu langzaam op gang. Er vindt driemaandelijks overleg tussen de managers plaats waar beleidsprioriteiten van de Samenwerkingsagenda en ook de in gang gezette en te ontwikkelen interventies vanuit de Aanpak Wachttijden, de SpUK's Expertisenetwetwerk, drie milieuvorzieningen en Acute Jeugd GGZ worden besproken. Er is nog geen sprake van een gezamenlijke leercultuur en het bovenlokaal toepassen van best practices. Gemeentelijke toegangen en het specialistische jeugdhulpveld hebben veel te winnen. Daarbij gaat het om wederzijds van elkaar te leren en dezelfde taal te spreken. De huidige overlegbasis zal moeten worden doorontwikkeld.

Het streven is om in de basis tot regionale afspraken te komen over gelijkgericht beleid en uitvoering van de toegangen. Dat vergt ook nauwe samenwerking met externe verwijzers en met de jeugdhulpaanbieders over kennisdeling, inzichten delen over zorginnovaties, instroom naar de jeugdhulp, uitstroom naar het sociaal domein, vergroten van het probleemoplossend vermogen van het sociaal domein en voorveld, het toepassen van brede analyses en tot slot administratieve efficiëntie. Randvoorwaardelijk is het werken met een steunend sociaal netwerk, het wederzijds leren van elkaar door sociaal domein en specialistische jeugdhulp. Instrumenten als een brede analyse maken daarvan onderdeel uit. Vanuit het kader van zorgorganisatie vergt dit tussen aanbieders en gemeenten afspraken over de toepassing van deze analyse, over zorgprocessen en over toewijzing. Vanuit het kader van contracten en inkoop vergt dit afspraken over consultatie, ruimte voor methodiektoepping brede analyse en administratie.

Hervormingsagenda

We creëren een verbinding tussen de regionale specialistische jeugdhulp en de lokale sociale basis. Met als doel de samenwerking versterken en van elkaar leren op gemeenschappelijke thema's en ontwikkelingen. Daartoe creëren we een tactisch platform waar aanbieders, organisaties en gemeenten samenkomen. In dit platform kunnen afspraken worden gemaakt over wanneer we wel en niet verwijzen, over wederzijdse ondersteuning van jeugdhulp en sociaal domein en over structurele kennisvermeerdering.

In de [Hervormingsagenda](#) (HVA) staat het versterken van de toegang genoemd als speerpunt. Op de volgende in de HVA genoemde activiteiten kan worden aangesloten:

- Normaliseren en versterken van het gewone leven
- Versterken van vrij toegankelijke voorzieningen in de wijk
- Problemen meer benaderen in de context van het hele gezin
- Ontwikkelen kwaliteitskader brede analyse
- Versterken samenwerking tussen formele en informele zorg
- Inzetten op lichte, groepsgerichte, ambulante zorg
- Nadrukkelijker rol van lokale teams met versterking kwaliteit en expertise
- Focuseren op effectieve behandelduur
- Extra aandacht voor 18- en 18+ gericht op de verschillende domeinen
- Beter betrekken van specialistische expertise bij lokale teams.

Er kan aangesloten worden op enkele in de regio Twente al lopende activiteiten zoals projecten POH-Jeugd, OJA, toekomstplannen, JIM, inzet van ervaringsdeskundigen, instrumenten echtscheiding.

Handreiking VNG

De VNG komt in oktober 2023 met een handreiking voor gemeenten ter ondersteuning van de implementatie van de Hervormingsagenda. Door middel van een startfoto per regio wordt meer inzicht verkregen ten aanzien van doelstellingen, initiatieven, best practises en ondersteuningsbehoefte. Het ministerie van VWS komt met een robuustheidsscan die inzicht per regio biedt over eventueel noodzakelijke verbetermaatregelen.

1. Wat gaat dit project opleveren?

Doelgroep

We richten ons op de lokale toegangen, externe verwijzers en de specialistische jeugdhulporganisaties.

Meerwaarde voor jeugdigen

Met een stevige lokale, sociale infrastructuur die goed verbonden is met jeugdhulp kunnen jeugdigen en gezinnen zo passend mogelijk opgroeien en ondersteund worden.

Meerwaarde voor professionals

Deze opgave draagt bij aan een netwerk van organisaties die samenwerken en van elkaar leren en daarmee de doelen uit de Regiovisie dichterbij brengen.

Resultaat

Deze opgave is een succes, als:

- De deelnemers het tactische platform benutten en positief waarderen.
- Gezinnen zich realiseren dat het antwoord op hun vraag vaak dichterbij huis ligt en jeugdhulp niet altijd het antwoord is.

- Jeugdhulp slechts wordt toegevoegd en niet leidend is.
- Lokale partners zich voldoende toegerust en ondersteund voelen om vraagstukken van jeugdigen en hun gezin te signaleren, op te pakken en weten naar wie ze moeten verwijzen.
- De lokale toegang haar opdracht beter kan uitvoeren.
- Als we in de aanpak van deze actielijn we meer cyclisch denken en iteratief werken.

2. Wat heeft dit project nodig aan verbinding, mensen en middelen?

Aansluiting andere programma's

Het tactisch platform met de managers van de lokale teams van de 14 gemeenten lijkt bij uitstek het geschikte vehikel om bij aan te sluiten. Er zijn lokaal en regionaal al veel activiteiten waarover kennis uitgewisseld wordt en van elkaar geleerd wordt of geborgd kan worden in het zorglandschap of de sociale basis, te weten:

- POH-jeugd
- Onderwijs Zorg arrangementen
- Aandacht voor mentale gezondheid
- Toekomstplan/JIM
- Praktijkhuis Ixta Noa
- Instrumenten zoals Ritax en Verklarende Analyse
- Kleinschalige voorzieningen

Mensen en middelen

De projectstructuur voor deze actielijn wordt nog opgesteld. Daarbij worden de projectvoorwaarden waaronder de personele inzet nader gespecificeerd. Een procesleider, 24 uur per week, speelt een organiserende en faciliterende rol bij verschillende activiteiten, gericht op:

- De ontwikkeling naar stevige lokale teams en toegang, aanhakend bij de doelen van de HVA. Het gaat hier bijvoorbeeld om het beschrijven van de overeenkomsten en verschillen tussen de lokale toegangen en tussen de werkwijzen van externe verwijzers. Op basis daarvan kunnen we inzicht verwerven in de succesvolle elementen.
- Er zou een aantal basisaspecten van de toegang in elke gemeente hetzelfde moeten zijn, zonder dat elke individuele gemeente haar eigen inkleuring verliest. Het moet voor jeugdigen en gezinnen niet uitmaken waar ze wonen. Overal in Twente wordt er gewerkt vanuit dezelfde basis. Dit bevordert vervolgens een betere samenwerking met regionale specialistische zorg.
- Een platform bieden voor aanbieders waar zij instroomafspraken kunnen maken, succesvolle innovaties en interventies kunnen delen en bespreken met toegangsmedewerkers en externe verwijzers. Dit biedt een mogelijkheid voor uitwisseling van best practises in de uitvoeringspraktijk en over de

opschalingsmogelijkheden.

- Medewerking vanuit de gemeentelijke toegang is essentieel. Samen met de toegangen van alle gemeenten moet uitgewerkt worden op welke punten er op gelijkgerichte wijze gewerkt gaat worden.

Leren van goede voorbeelden

Relevante kennis uit andere regio's wordt meegenomen.

Draagvlak

In deze actielijn speelt in de uitwerking telkens de vraag welke activiteiten en opgaven lokaal en (sub)regionaal moeten worden opgepakt. Ook is aan de orde welke best practises en goede processen aan te wijzen zijn en of, en zo ja hoe, die kunnen worden opgeschaald in de regio. Omdat we in de regio Twente 14 toegangen hebben en veel zorgaanbieders die voor de gehele regio werkzaam zijn, is deze opgave complex. Het beginnende proces van samenwerking en afstemming in het tactisch platform zal moeten worden versterkt en dat is de hoofddoelstelling van deze actielijn. Voordat we overgaan tot het aanstellen van een procesleider, is het belangrijk om een opdracht te formuleren die kan rekenen op voldoende draagvlak van het tactisch platform.

We werken samen met:

- De toegewezen bestuurlijk trekkers
- Ervaringsdeskundigen
- De gemeentelijke toegangen en externe verwijzers
- AO Jeugd
- Organisaties sociale basis
- Specialistische jeugdhulporganisaties.

3. Hoe werken we samen binnen dit project?

Samenhang beleidsopgaven

Er zijn op deelonderwerpen al tafels, werkgroepen en netwerken ingericht, zoals het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel. De procesleider waakt voor onnodige dubbelingen en biedt duidelijkheid wie aan welk onderwerp werkt.

Data en monitoring

We werken samen met Kennispunt Twente. Enkele onderzoeksvragen zijn:

- In kaart brengen hoe de sociale basis is georganiseerd.
- Inzichtelijk maken van overeenkomsten en verschillen tussen de toegangen.

Besluitvorming

We maken afspraken over de besluitvorming met:

- Stuurgroep Samenwerkingsagenda
- Gecombineerde Stuurgroep Expertisenetwerk/drie milieuvorzieningen
- AO Jeugd Twente, Bestuurlijk Overleg (BO) Samen14 en DB/AB SamenTwente.

De precieze besluitvormingsprocedures zijn mede afhankelijk van de in te vullen projectstructuur en van de in te richten governance waarvoor zoals gezegd een advisering loopt. Dat betekent dat we zo nodig een beroep moeten doen op het improvisatievermogen van gemeenten en veldpartijen.

Actielijn 4 Geïntegreerde ambulante zorg

‘Zo intensief als nodig, zonder wachttijden’

Inleiding

Het doel van de actielijn ‘Passende ambulante zorg’ is: kwalitatief hoogstaande specialistische zorg verlenen aan jeugdigen en hun gezin. Zo intensief als nodig. We werken in Twente op basis van een verklarende analyse. Doelgericht en wachtlijstvrij. Uit(huis)plaatsingen worden voorkomen door intensief ambulante zorg te verlenen. Hiervoor is nodig dat er voldoende en passende ambulante specialistische zorg voor jeugdigen en hun gezin beschikbaar is. En dat er integrale vormen van zorg beschikbaar zijn voor jeugdigen en gezinnen met de meest complexe

problematiek. De instroom moet in balans zijn met de uitstroom. We werken samen met ‘de sociale basis’ en met ‘de residentiele voorzieningen’. Er wordt preventief samengewerkt met de toegangen en organisaties in het gedwongen kader om dwang te voorkomen waar dat kan. Samen zorgen we voor een dekkend zorglandschap in Twente.

Op de volgende pagina’s lees je de uitwerking van de belangrijkste opgave van deze actielijn. [Hier vind je alle achtergrondinformatie](#) die ten grondslag ligt aan Actielijn 4.

De bestuurlijk trekkers van deze actielijn zijn:

- Hannie Rohaan (Hof van Twente)
- Inge Scholing (Jarabee)

Opgave: Geïntegreerde Ambulante Zorg

Het doel is om ambulante zorg te versterken en uit te breiden voor complexe hulpvragen in de regio Twente. Dit omvat het stoppen met doorverwijzen naar andere instanties en in plaats daarvan een integraal aanbod te bieden. We streven ernaar om het aantal residentiële plaatsingen te verminderen en het aantal doorplaatsingen te minimaliseren.

Context actielijn 4

Deze actielijn richt zich op het organiseren van flexibele, innovatieve vormen van ambulante hulp door samenwerkende jeugdhulpaanbieders. Daarbij is opschalen en afschalen op maat van de situatie van de jongere en het gezin van belang evenals versterking van het outreachende karakter van de ambulante zorg. De zorg wordt aldus verplaatst en niet de jeugdige. Het samenspel van de verschillende jeugdhulpaanbieders met verschillende kerncompetenties zoals psychiatrie, opvoedhulp, verslaving, pleegzorg en LVB-zorg is ook aangrijpingspunt voor de transformatie die binnen deze actielijn wordt beoogd. Dat betekent dat een nieuwe vorm van gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de doelgroep van complexe zorg zal moeten worden geregeld.

Er kan aangesloten worden op enkele lopende activiteiten in Nederland en Twente. De voorgestane ambulantisering kan bereikt worden door ambulante teams in te richten, maar bijvoorbeeld ook door een integraal FACT of een geïntegreerd zorgteam met afspraken over de indicatiestelling. Het werken met een vangnet of korte interventies om de wenselijke instroom en uitstroom bij de residentiele zorg maken integraal onderdeel uit van deze ambulantisering. Randvoorwaardelijk is het werken met een steunend sociaal netwerk, het wederzijds leren van elkaar door sociaal domein en specialistische jeugdhulp. Instrumenten als een brede analyse maken daarvan onderdeel uit. Vanuit het kader van zorgorganisatie vergt dit tussen aanbieders en gemeenten afspraken over de toepassing van deze analyse, over zorgprocessen en over toewijzing. Vanuit het kader van contracten en inkoop vergt dit afspraken over administratie, businesscase, contractvoorwaarden en beschikkingen.

1. Wat gaat dit project opleveren?

Doelgroep

We richten ons op jeugdigen/gezinnen met meervoudige complexe problematiek (LVB, Verslaving, Opvoedproblemen, GGZ-problematiek) waar we nu als organisaties onvoldoende een antwoord op hebben.

Het resultaat hiervan is dat er vaak sprake is van doorverwijzingen tussen verschillende instanties, uithuisplaatsing en soms een gebrek aan perspectief voor jeugdigen die eenmaal uit huis geplaatst zijn.

Meerwaarde voor jeugdigen

We bevorderen het ‘zoveel mogelijk opgroeien van jeugdigen in een thuisomgeving’ door middel van op- en afschaalbare integrale ambulante zorg. In plaats van de jeugdige te verplaatsen, organiseren we zorg (outreaching/integraal) rondom het gezin.

Meerwaarde voor professionals

Er ontstaat een samenwerkingsconstruct, waarbij zorg die niet door één partij geleverd kan worden gezamenlijk gedragen en geleverd wordt. We verwachten voor specifieke casuïstiek gezamenlijk een betere oplossing te kunnen bieden.

Resultaat

Het project is een succes als de doelgroep ‘zo thuis als mogelijk’ kan blijven wonen en onderwijs kan genieten.

Risico's

Als dit project niet wordt uitgevoerd is het risico dat we naar elkaar blijven verwijzen. Dit risico is in te perken door een juiste samenwerking op te zetten.

2. Wat heeft dit project nodig aan verbinding, mensen en middelen?

Leren van goede voorbeelden

Er bestaan verschillende manieren om geïntegreerde zorg te realiseren. Te denken valt aan integraal FACT, een Mobiel Team (voorbeeld uit Drenthe) of een Geïntegreerd Zorgteam (voorbeeld uit regio IJsselland en Gelderland). Het is essentieel om gezamenlijk met betrokken partijen, waaronder toegangsprofessionals en beleidsambtenaren, een concrete keuze te maken voor welk regionaal probleem geïntegreerde zorg de oplossing kan bieden. Een waardevol startpunt voor dit proces kan de recente analyse van het zorglandschap voor complexe zorg in Overijssel zijn, uitgevoerd door het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel. Dit biedt een basis om de juiste richting te bepalen.

Mensen en middelen

De projectstructuur voor deze actielijn wordt nog opgesteld. Daarbij worden de projectvoorwaarden waaronder de personele inzet nader gespecificeerd. Voor dit project moet vanuit betrokken organisaties (uit iedere branche minimaal één deelnemer met voldoende capaciteit ingekocht in Twente) een projectgroep samengesteld worden. In deze projectgroep worden de benodigde samenwerkingsafspraken bepaald. Deze projectgroep maakt een keuze voor welke vorm van integrale zorg in Twente wordt gekozen. Vervolgens wordt het uitvoerend team en werkwijze bepaald.

Organisaties werken in het GiZ samen op basis van een af te spreken bekostiging voor een totaalpakket ongeacht wat er geleverd wordt (ambulante jeugdhulp, jggz behandeling, een bed of stoel, etc.) via een beschikking “Geïntegreerde Zorg”. Toegangen hebben een contactpersoon en selecteren de geschikte casuïstiek/melden aan. Eenmaal aangemeld bij

het GiZ wordt er binnen een week kennisgemaakt en binnen twee weken een analyse gemaakt. De analyse geeft inzicht in de geboden zorg en hoe betere zorg kan worden geboden (of een residentiële plaatsing kan worden opgeheven).

Een passende bekostiging zal mogelijk gemaakt moeten worden in de inkoop van geïntegreerde zorg door Samen14.

Deelnemende organisaties moeten bereid zijn medewerkers in dit zorgteam te detacheren en laten opleiden in het gebruik van de Verklarende Analyse en eventueel JIM. Voor het team zijn minimaal een regiebehandelaar, een systeemtherapeut, een gezinsbehandelaar en een gedragswetenschapper uit diverse branches (jeugd en opvoedhulp, LVB, verslavingszorg en GGZ) en soorten zorg (residentieel en ambulante, gedwongen en vrijwillig kader) nodig. In een geïntegreerd zorgteam neemt ook een deelnemer vanuit de samenwerkingsverbanden (onderwijs) én een ervaringsdeskundige deel.

Voor het slagen van dit project is het belangrijk om tijdelijke financiering beschikbaar te hebben om de netwerkorganisatie tot stand te brengen. Daartoe wordt de verbinding gelegd met het Expertisenetwerk Overijssel met de vraag of impuls gelden voor dit doel kunnen worden aangewend.

Deze financiering kan worden ingezet voor:

- Projectleiding
- Kassiersfunctie
- Gezamenlijk EPD
- Monitoring en onderzoek
- Training van het team in de Verklarende Analyse en de JIM methode.

De gepresenteerde werkwijze is gebaseerd op het transformatie plan GiZ IJsselland. De bekostiging zal ontworpen en doorgerekend moeten worden door deelnemende organisaties en gemeenten. Het (nieuwe) inkoopmodel van Samen14 per 2025 zal ook ruimte moeten bieden voor het toepassen van deze bekostiging. In deze fase zijn de voorbeelden van elders niet meer dan richtinggevend.

Samenwerking

Samenwerking en uitvoer wordt geborgd door de samenwerkingsafspraken en uitgangspunten. Gemeenten (gemeentelijke toegangsteams/de sociale basis) en organisaties voor specialistische jeugdhulp en onderwijs zijn gezamenlijk verantwoordelijk en eigenaar van het geïntegreerde team dat zorg biedt aan deze jeugdigen.

Elk GiZ traject is ambulante. Een bed of een stoel kan alleen worden ingezet als vangnet of korte interventie in de ambulante behandeling. Het geïntegreerd zorgteam moet daarom een

goede connectie hebben met de (managers) Toegangen van de Gemeenten, de GI en het RET om zo de juiste verwijzingen te ontvangen.

Fasering

Het project kan starten als de initiële afstemmingsfase met de benodigde partijen in Twente is afgerond, een samenwerkingsovereenkomst is getekend én als projectleider en deelnemers geworven zijn.

3. Hoe werken we samen binnen dit project?

Samenhang beleidsopgaven

Er zijn raakvlakken met, Afbouw Jeugdzorg plus, SpUk drie milieuvorzieningen, Twentse Koers, WMO, Beschermd Wonen.

Samenhangactielijnen Samenwerkingsagenda

Er is samenhang met actielijn 1 wonen en zorg, met actielijnen 2 Onderwijs en Zorg en 3 Samenwerken met de Sociale Basis. Het bewaken van de eerste samenhang is het meest cruciaal. Daarvoor richten we een projectgroep op. De projectgroep beantwoordt vragen als: Wat zijn zo thuis als mogelijke plekken voor de jeugdigen die geïntegreerde zorg nodig hebben? Welke plekken missen er nog? Hoe kan een ambulant team ondersteunen?

Daarnaast is de zorg op scholen van belang voor deze jeugdigen. Het 'zo thuis als mogelijk laten wonen van jeugdigen' vraagt inspanning van een school, waar ook het geïntegreerde team bij moet kunnen ondersteunen.

Draagvlak

Cliëntperspectief is een belangrijk onderdeel om draagvlak te organiseren. Dit wordt geborgd door inzet van de Verklarende Analyse, ervaringsdeskundigheid en JIM.

Data en monitoring

We streven naar een gezamenlijke inspanning om zorg te transformeren, te decentraliseren en te verkorten, met als doel minder residentiële zorg. Het behalen van regionale doelstellingen is waarschijnlijk niet haalbaar zonder geïntegreerde intensieve ambulante zorg. Om de resultaten en mogelijke nieuwe werkwijzen op het gebied van effectiviteit en efficiëntie te kunnen volgen, is onderzoek essentieel. We stellen voor om een uitgebreid onderzoek van twee jaar uit te voeren, waarbij zowel cliënten, ouders als hulpverleners worden betrokken. We denken aan een procesevaluatie, waarbij gebruik wordt gemaakt van vragenlijsten en interviews. Het is van belang dat onderzoekers, opdrachtgevers en uitvoerders gezamenlijk de onderzoeksvragen formuleren.

Aandachtspunten

- Mogelijk zijn ook andere vormen van integrale zorg te bedenken, waarbij de samenwerking vanuit residentie, ambulant, onderwijs én sociaal domein van belang is.

- Daarnaast krijgen de Verklarende Analyse en het werken met een steunend sociaal netwerk een rol in dit team. Door dit met meerdere grote organisaties vorm te geven, waarbij kennis én aanbod vanuit al deze organisaties wordt gebundeld, kan een samenwerkingsverband gecreëerd worden om ook Jeugdzorg plus-plaatsingen te verminderen of uitstroom te bevorderen.
- De projectgroep maakt gezamenlijk besluiten over de ontwikkelingen en proces, onderlinge afrekening en resultaten. Zij ondersteunen het team als er knelpunten ontstaan.
- Ingewikkeld is dat deze casuïstiek over het algemeen bij niemand helemaal passend is en voor alle partijen 'spannend' is. Uitvoerend medewerkers en organisaties moeten steun aan elkaar gaan ervaren en samen risico's durven nemen. Hiervoor is een ontwikkelproces nodig.
- Omzet naar reguliere zorg vraagt inkoop van dit product en een voortzetting van de netwerkorganisatie (en financiering hiervan).
- Een scherpe beschrijving van de doelgroep en doelstelling én afbouw naar meer reguliere zorg is cruciaal.
- Besluitvorming over casuïstiek moet plaatsvinden binnen het integrale zorgteam. Het team heeft mandaat om passend zorgaanbod van de deelnemende organisaties in te zetten binnen de mogelijkheden van de bekostiging door Samen Twente.

Besluitvorming

We maken afspraken over de besluitvorming met:

- Stuurgroep Samenwerkingsagenda
- Gecombineerde Stuurgroep Expertisenetwerk/drie milieuvorzieningen
- AO Jeugd Twente, Bestuurlijk Overleg (BO) Samen14 en DB/AB SamenTwente.

De precieze besluitvormingsprocedures zijn mede afhankelijk van de in te vullen projectstructuur en van de in te richten governance waarvoor zoals gezegd een advisering loopt. Dat betekent dat we zo nodig een beroep moeten doen op het improvisatievermogen van gemeenten en veldpartijen.

Actielijn 5 Gedwongen Kader/Toekomstscenario

‘Van estafette naar samen op’

Inleiding

In Twente willen we dat jeugdigen veilig opgroeien. We willen het liefst voorkomen dat jeugdigen met onveilige thuissituaties te maken hebben. Als jeugdigen al met onveiligheid te maken hebben willen we dit vroegtijdig signaleren en er eerder bij zijn. Het Gedwongen Kader, oftewel de kind- en gezinsbescherming, speelt een belangrijke rol bij het veilig opgroeien van jeugdigen. De opgave van deze actielijn is het realiseren van een gezinsgerichte, eenvoudige, transparante, overzichtelijke en lerende jeugdbeschermings- en jeugdstrafrechtsketen in Twente. Dit is ook de doelstelling uit het

Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

Het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming is een gezamenlijk programma van de ministeries van J&V en VWS en VNG, waarin nauw samengewerkt wordt met de partners in het veld. De jeugdbescherming moet effectiever en slimmer worden georganiseerd. Dat gebeurt langs de lijnen van dit Toekomstscenario, dat ook de organisatorische consequenties benoemt en advies geeft over een passende vervolgaanpak.

Op de volgende pagina's lees je de uitwerking van de belangrijkste opgave van deze actielijn. [Hier vind je alle achtergrondinformatie](#) die ten grondslag ligt aan het Gedwongen kader/Toekomstscenario.

De bestuurlijk trekkers van deze actielijn zijn:

- Ruud Brinkman (JBOV)
- Claudio Bruggink (gemeente Hengelo)

Opgave: Invulling van het Toekomstscenario

We werken toe naar een jeugdbeschermings- en jeugdstrafrecht keten die permanent nauw samenwerkt met de gemeentelijke toegang in de vorm van een regionaal veiligheidsteam (netwerksamenwerking). Continuïteit met logisch georganiseerde verbanden en samenhang tussen organisaties is geborgd. Het werken in 'estafette' en het denken in hokjes is verleden tijd. Het op- en afschalen is gestopt. Gezinnen houden hetzelfde bekende gezicht vanuit de lokale toegang waaraan expertise van het gedwongen kader kan worden toegevoegd. Het gezin staat op deze wijze centraal, het is overzichtelijk en de vertrouwensrelatie blijft behouden. De jeugdbeschermingsketen en de jeugdstrafrecht keten brengen kennis en expertise naar de lokale toegang en de gezinnen. Gezinnen kunnen vertrouwen op een integraal samenwerkende jeugdbeschermingsketen en jeugdstrafrecht keten met een gedeelde methodische visie, eenduidige taal en systematisch georganiseerde reflectie met een lerende praktijk. Het lokale team heeft een centrale rol, hanteert een brede blik 0-100) en heeft (basis)kennis van het sociaal domein. Onveiligheid en geweld in gezinnen is hierdoor eerder - en duurzaam - te stoppen. Alle betrokken organisaties gaan samen aan de slag met het beproeven en (door)ontwikkelen van een nieuwe manier van werken en denken. Ervaringsdeskundigen hebben hierin een permanente stem. Zo creëren we meer samenhang en komen we tot passende, tijdige hulp en bescherming voor jeugdigen en volwassenen die dat nodig hebben.

Het Toekomstscenario richt zich op meer dan alleen de bescherming van de jeugdige, het richt zich op het gezin en de omgeving van het gezin. Het gaat om een brede, gezinsgerichte (0-100) aanpak, die zich kenmerkt door een integrale, intersectorale en domein overstijgende (Zorg en Veiligheid) benadering. Daarnaast is er expliciet aandacht voor onveiligheid in gezinnen en voor geweld in afhankelijkheidsrelaties (huiselijk geweld, kindermishandeling, seksueel grensoverschrijdend gedrag, seksueel geweld en mensenhandel).

Kenmerken van het huidige vraagstuk/probleemstelling

Steeds opnieuw vertrouwen opbouwen

Gezinnen en jeugdigen worden nu vaak overgedragen (op- en afschalen) naar andere zorgverleners, waardoor er geen continuïteit is voor de jeugdige en het gezin. Jeugdigen en gezinnen 'hoppen' zonder actieve eigen betrokkenheid van instantie naar instantie binnen de jeugdbeschermingsketen en dit kost veel tijd. De organisaties werken als een estafette. Bij iedere overdracht moet weer een relatie en vertrouwen worden opgebouwd door de jeugdige en het gezin en een nieuw plan van aanpak worden opgesteld. Werken aan oplossingen vertraagt hierdoor. Bij iedere overdracht gaat steeds informatie en tijd verloren. Het huidige stelsel is complex en knelt. Jeugdigen en gezinnen voelen zich onvoldoende gehoord en gezien.

Complexe gezinsproblematiek

De zorgen die spelen in gezinnen komen geregeld te laat binnen bij de jeugdbeschermings- en jeugdstrafrecht keten. De zwaarte van de problematiek en weerstanden van de jeugdige en het gezin bij instroom in de jeugdbescherming hangt sterk samen met de duur en interventies die voorafgaand aan de maatregel in het vrijwillige kader zijn gepleegd. Problematiek wordt, naarmate de tijd vordert, steeds ernstiger en complexer en de jeugdbeschermingsketen kan dan niet altijd meer een oplossing zijn en/of bieden. De achterliggende problematiek in

gezinnen die veelal op verschillende leefdomeinen ligt is te weinig in beeld, wordt te laat ontdekt en/of er wordt te laat op gehandeld. Het vraagt om een integrale benadering, waar nu nog te veel per domein naar een oplossing wordt gezocht.

Veel verschillende opgaven die raakvlak hebben met de jeugdbeschermings- en jeugdstrafrecht keten

De afgelopen jaren en ook de komende jaren staan we binnen het jeugdzorgveld voor grote opgaven: het bouwen van Jeugdzorg plus, minder uithuisplaatsingen, een passend (intensief) ambulante aanbod, het goed inrichten van een overzichtelijk jeugdzorglandschap met de vele aanbieders die hier actief in zijn, het aanpakken van de wachttijden, enzovoorts. Het is van belang om de verschillende projecten en initiatieven goed op elkaar af te stemmen zodat gericht gewerkt kan worden aan het verbeteren van ondersteuning aan jeugdigen en gezinnen die het nodig hebben. Ook is afstemming essentieel voor effectieve inzet van professionals. Het betrekken van de jeugdbeschermings- en jeugdstrafrecht keten is hierin essentieel.

Al lopende projecten die aan deze actielijn bijdragen:

Het Toekomstscenario is voor de jeugdbeschermings- en jeugdstrafrecht keten van groot belang, omdat het hier gaat om een grote wijziging in werkwijze en organisatie voor alle partners in deze ketens.

Binnen Twente loopt een groot aantal projecten/programma's waar de jeugdbeschermings- en jeugdstrafrecht keten betrokken is. Dit is er een aantal:

- De Jeugdbeschermingstafels; aan deze tafels vindt (operationele) afstemming plaats tussen verschillende organisaties *samen met* ouders en gezinnen op casusniveau.
- Regionale bestuurlijke structuur Zorg, Veiligheid en Straf: deelname aan Platform Jeugdcriminaliteit, themagroep Huiselijk Geweld en Kindermishandeling en stuurgroep
- Aanpak wachttijden: deelname aan de Kerngroep
- Expertisenetwerk Jeugd Overijssel: deelname klankbordgroep en stuurgroep
- Zorgmakelaar (Overijssel): deelname projectgroep
- Inkoop zorgaanbieders (de GI's zijn verwijzer en worden geconsulteerd met betrekking tot de inkoop van met name de zorg in complexe casuïstiek)
- SPUK 3-milieusvoorzieningen
- Afbouw Jeugdzorg plus
- Strategische HR-agenda gedwongen kader.

Daarnaast zijn alle partners uit de jeugdbeschermings- en jeugdstrafrecht keten onderdeel van de werkgroep JB/JR die 6-wekelijks bij elkaar komt.

Prioritering: Waar willen we aan werken in Twente?

In het Toekomstscenario wordt concreet aan het volgende gewerkt:

1. Een goede verbinding en samenwerking tussen Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming en de GI's door samen te werken in een Regionaal Veiligheidsteam.

2. Een goede verbinding en samenwerking tussen het Regionaal Veiligheidsteam en de lokale toegangen van de gemeente. Vanuit lokale toegangen kan aan de voorkant gebruik gemaakt worden van expertise op het gebied van veiligheid binnen gezinnen. We zoeken samen naar een goede, minder 'harde' vorm van op- en afschalen.
3. Stevige lokale toegangen binnen de gemeenten, met uniformiteit in de werkafspraken tussen de lokale toegangen en de partners in het regionaal veiligheidsteam.
4. Betere integratie van ervaringsdeskundigheid in de gehele jeugdzorgketen.
5. Een plan van aanpak voor een goede overgang van jeugdigen naar volwassenheid; voldoende voorzieningen voor hulp/duurzame huisvesting en het wegnemen van belemmeringen door verschillende wettelijke kaders.

Randvoorwaarde om het Toekomstscenario op een goede manier vorm te geven is dat er een passend en beschikbaar zorgaanbod is.

Het Toekomstscenario hangt, naast de verbinding met de jeugdzorgketen, nauw samen met de landelijke opgaven: aanpak Huiselijk geweld en Kindermishandeling, het actieplan Seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld en het programma Samen tegen Mensenhandel. Voor onze regio zijn hiervoor de regiovisie aanpak Huiselijk geweld & Kindermishandeling Twente (2023-2026) en de aanpak Mensenhandel (2023) leidend.

Governance

De bestuurlijke afstemming tussen enerzijds de uitwerking en doorontwikkeling van het toekomstscenario en anderzijds de opgaven binnen de Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente vindt plaats in de Stuurgroep Samenwerkingsagenda binnen actielijn 5.

Samenwerkingsagenda: Hoe nu verder?

In de voorgaande hoofdstukken hebben we de actielijnen en bijbehorende opgaven uitgewerkt. Deze vloeien alle op hoofdlijnen voort uit de vastgestelde Regiovisie én zijn op maat van de actuele problematiek en uitdagingen binnen de jeugdhulp.

De dynamiek in het jeugdhulplandschap blijft groot, de middelen en menskracht die we kunnen inzetten zijn schaarser dan we hoopten. De vraag naar mentale hulp is de afgelopen periode gestegen en wachtlijsten groeien. De zorg voor de meest kwetsbare jeugdigen en gezinnen staat onder druk. Dit vraagt om gerichte interventies in het zorglandschap vanuit een samenhang tussen sociaal domein, ervaringsdeskundigen, professionals, zorgaanbieders, onderwijs en gemeenten. De Samenwerkingsagenda is te beschouwen als een paraplu met daaronder opgaven, prioriteiten en acties/interventies. We kunnen niet alles doen. En ook niet meteen. We kunnen wel inzetten op speerpunten en daarbij het verschil maken en daadwerkelijk verbeteringen aanbrengen. Die speerpunten zijn benoemd in deze Meerjarige Samenwerkingsagenda. En we geven aan wat nodig is om partijen tussen actielijnen te verbinden.

Samenwerken en transformatie omarmen is nog niet zo makkelijk. Elkaar vertrouwen, transparant zijn over mogelijkheden en onmogelijkheden, zoeken naar nieuwe vormen van gezamenlijke instroombeperking en zorg, kosten tijd om te realiseren. We denken dat we met deze agenda een steviger fundament hebben gelegd. De agenda is niet af en zal dynamiek blijven kennen. We moeten ons blijven inzetten voor die transformatie en samenwerking. Gemeenten en het zorg- en onderwijsveld maken nog keuzes over de meest passende governance. Ook worden de organisatorische randvoorwaarden en de inzet van mensen en middelen nog verder ingevuld. We vertrouwen dat partijen toch snel kunnen starten met de aanpak van de opgaven.

We hebben met plezier samengewerkt aan de totstandkoming van de Meerjarige Samenwerkingsagenda jeugdhulp Twente en tegenslagen kunnen overwinnen. Er wordt nu gewerkt aan het concretiseren en invullen van de projectorganisatie per actielijn om daarmee de belangrijkste opgaven te kunnen uitvoeren.

En nu willen we zo snel als mogelijk met de uitvoering aan de slag gaan.

Erik Otten, programmaleider
Oktober 2023

